

บทที่ 3

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

ภูมิศาสตร์ และสภาพแวดล้อม

ที่ตั้งตำบลดอนแร่ อยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดราชบุรี ประมาณหลักกิโลเมตรที่ 109 ของทางหลวงหมายเลข 4 ถนนเพชรเกษม แยกจากถนนใหญ่จากทิศตะวันตก 4 กิโลเมตร สภาพถนนลาดยางเข้าถึงทุกหมู่บ้าน

มีพื้นที่ทั้งหมด 140,088 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตร 12,060 ไร่ ที่เหลือเป็นพื้นที่อยู่อาศัย ป่า และภูเขา สภาพพื้นที่เป็นที่ราบระหว่างภูเขา ทิศตะวันออกและตะวันตกติดแนวเขาสลักชั้นซ้อน สภาพดินเป็นดินร่วน ปนทราย เหมาะแก่การทำนา และปลูกพืชไร่

มีลำห้วยทับใต้ กว้างประมาณ 4 เมตร ไหลผ่าน จากทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ไปสู่ทิศตะวันออก มีคลองชลประทาน แยก 16 ชำย 1 ขวา ไหลผ่าน

อาณาเขต	ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลห้วยไผ่
	ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลทุ่งหลวง
	ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลอนตะโก และอ่างทอง
	ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลอ่างหิน และทุ่งหลวง

การแบ่งเขตการปกครองและจำนวนประชากร

ตำบลดอนแร่ แบ่งเขตการปกครองเป็น 10 หมู่บ้าน คือ
หมู่ที่ 1 บ้านดอนแร่ มีประชากร 55 ครัวเรือน

หมู่ที่ 2	บ้านนาหนอง	มีประชากร	48	ครัวเรือน
หมู่ที่ 3	บ้านหนองขาม	มีประชากร	75	ครัวเรือน
หมู่ที่ 4	บ้านดอนชาด	มีประชากร	84	ครัวเรือน
หมู่ที่ 5	บ้านดอนตัน	มีประชากร	44	ครัวเรือน
หมู่ที่ 6	บ้านดอนกอก	มีประชากร	63	ครัวเรือน
หมู่ที่ 7	บ้านหนองสระ	มีประชากร	119	ครัวเรือน
หมู่ที่ 8	บ้านหนองโป่ง	มีประชากร	45	ครัวเรือน
หมู่ที่ 9	บ้านหนองมะตูม	มีประชากร	125	ครัวเรือน
หมู่ที่ 10	บ้านห้วย	มีประชากร	74	ครัวเรือน

รวมทั้งหมด 729 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 3,674 คน แบ่งเป็น ชาย 1,886 คน หญิง 1,778 คน

โดยการแบ่งพื้นที่ของตำบลออกเป็นสองส่วนใหญ่ คือ ส่วนที่หนึ่ง มีบ้านห้วย เป็นศูนย์กลางประกอบด้วย สถานที่สำคัญๆ คือ วัดทุ่งหญ้าคบบาง โรงเรียนวัดทุ่งหญ้าคบบาง ระดับประถมศึกษาและศูนย์ข้อมูลประจำตำบล ศูนย์สาธารณสุขพื้นฐานประจำตำบล หมู่บ้านที่ขึ้นกับเขตนี้ได้แก่ บ้านห้วย บ้านหนองมะตูม บ้านหนองโป่ง บ้านดอนแร่ และบ้านหนองสระ ส่วนที่สอง มีบ้านนาหนอง เป็นศูนย์กลาง มีสถานที่สำคัญ ๆ คือ วัดนาหนอง และโรงเรียนวัดนาหนอง ระดับประถมศึกษา ศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน หมู่บ้านที่ขึ้นกับเขตนี้ได้แก่ บ้านนาหนอง บ้านดอนตัน บ้านดอนชาด บ้านดอนกอก และบ้านหนองขาม

การประกอบอาชีพ

ประชากรร้อยละ 95 ประกอบอาชีพ ทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ ที่เหลือมีอาชีพรับจ้างทั่วไป และรับราชการ ในการทำนา ทำนาแบบนาหน้าฝน ปีละครั้ง ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 40 ถังต่อไร่และเพาะปลูก โดยทั่วไปจะปลูกถั่วฝักยาว แดงร้าน มะเขือ มะระ บวบ และดอกกระหล่ำ ส่วนการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ วัว หมู ไก่

อาชีพเสริมยามว่างจากงานเกษตรแล้วได้แก่ งานจัดสาน ทอผ้า และรับจ้างทั่วไป

ระบบเศรษฐกิจการผลิต

ระบบการผลิตเดิมของหมู่บ้านซึ่งยังคงพอมีเหลืออยู่ในบางครอบครัวเป็นระบบการผลิตเพื่อยังชีพ หรือเพื่อกินเพื่อยู่ เป็นภาพการเกษตรแบบปลูกไว้กินเอง แลกเปลี่ยน และแจกจ่ายส่วนเกิน เลี้ยงวัวไว้ใช้งาน ผสมผสานไปกับการหาเก็บของป่า สล่าสัตว์ จับปลา หาสมุนไพรทำยารักษาโรค

สำหรับชาวบ้าน การปลูกข้าวได้เพียงพอที่จะบริโภคไปจนถึงฤดูเก็บเกี่ยวปีหน้าเป็นหลักประกันความอุ่นใจที่จะมีชีวิตอยู่อย่างไม่อดอยาก อัตราการใช้เงินในการซื้อข้าวของมีน้อยมากนอกจากจำเป็นจริงๆ เช่น น้ำมันก๊าด เกลือ เป็นต้น

ปัจจัยสำคัญที่สุดคือที่ดิน ครอบครัวยุคหนึ่งๆ จะมีที่นาประมาณ 10-15 ไร่ เพียงพอและมีความสัมพันธ์กับสมาชิกของหมู่บ้าน ในพื้นที่ที่มีน้ำเพียงพอ เช่น ใกล้ริมห้วย ชาวบ้านจะปลูกพืชสวนครัวต่าง ๆ เช่น แมงลัก ตะไคร้ กัลย มะละกอ ตามที่ตอนที่โคก หัวไร่ปลายนาจะปลูกฝ้าย เพื่อบั่นเป็นเส้นด้ายไว้ทอผ้า ปลูกต้นไผ่ไว้กั้นลม และทำเครื่องมือเครื่องใช้ภายในครัวเรือน มีการเก็บถนอมอาหาร เช่น ปลาเค็ม ปลาร้า หน่อไม้เปรี้ยว เป็นต้น

น้ำ เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุดในระบบการผลิตของชาวบ้านในเขตพื้นที่ห้วยใหญ่ไหลผ่าน ชาวบ้านจะมีวิธีการรักษาดูแล มีการสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการใช้น้ำของชุมชนเพื่อที่ชาวบ้านทุกคนจะได้ใช้น้ำกันอย่างทั่วถึง มีการทำเหมือง ฝาย แบบธรรมชาติ น้ำฝนตามธรรมชาติเป็นที่พึ่งพามากที่สุด เพราะเกี่ยวข้องกับการทำนาโดยตรง ปีไหนฝนตกไม่ตามฤดูกาลหรือตกน้อย มาล่า ผลผลิตข้าวในปีนั้นๆ จะลดน้อย ตกต่ำลง หรือฝนตกมากเกินไปก็เกิดน้ำท่วมไร่นาล่ม ผลผลิตเสียหายไปเหมือนกัน

ในปัจจุบันตั้งแต่มีการขุดคลองชลประทานในปี 2514 ทำให้ชาวบ้านสามารถทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง ทั้งนาหว่านและนาดำ แต่ก็แต่เฉพาะในบางพื้นที่ของตำบลเท่านั้น ในบางพื้นที่ที่อยู่สูงก็ไม่สามารถนำน้ำจากคลองชลประทานไปใช้ประโยชน์ได้ ก็ทำนาได้ปีละครั้งเดียว ในการผลิตดังกล่าวไม่ได้ต้องการพื้นที่ในการเพาะปลูกมากมายอย่างในปัจจุบันเพราะเป็นระบบการผลิตเพื่อขาย ซึ่งเข้ามาภายหลังเพราะมีขอบเขตของความต้องการผลิตจำนวนมากๆ แต่เดิมนั้นผลผลิตส่วนหนึ่งใช้กันในครัวเรือน ส่วนหนึ่งใช้ทำบุญทำทาน ส่วนหนึ่งใช้ทำพันธุ์ ส่วนหนึ่งสำรองไว้ยามขาดแคลน และส่วนหนึ่งใช้ส่งส่วยเสียภาษีให้รัฐ ระบบแบบเดิมไม่ทำลายระบบนิเวศน์ เพราะไม่ใช้สารเคมี และเครื่องจักรกลขนาดใหญ่ แต่เน้นการใช้แรงงานและสัตว์ กับเครื่องมือขนาดเล็กที่ผลิตทำได้เอง ไม่ต้องจ้างแรงงาน ไม่ต้องลงทุนในรูปของตัวเงิน

ปัจจุบันระบบเกษตรกรรมแบบใหม่ที่มุ่งผลิตเพื่อขายที่แพร่กระจายไปทั่วทั้งตำบลอย่างกว้างขวาง ป่าเขาโดนทำลายเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก น้ำในลำห้วยลดน้อยลงบางครั้งรอบครัวก็ได้เปลี่ยนแปลงเป็นแบบครึ่งๆ กลางๆ คือยังปลูกกันอยู่ส่วนหนึ่งและปลูกขายอีกส่วนหนึ่ง อาจเรียกได้ว่าเป็นระบบการผลิตแบบ "กึ่งยังชีพ"

การผลิตเพื่อขาย ทำให้ต้องมีการขยายพื้นที่การเพาะปลูกออกไปมาก หรือทไบนที่เช่าของบางคนอื่นๆ อีกทำให้แรงงานในครอบครัวไม่เพียงพอ ต้องจ้างแรงงานและลงทุนซื้อเครื่องจักร เครื่องมือ เช่น รถไถ เครื่องสูบน้ำ การเพาะปลูกโดยเฉพาะทำนาและทำไร่ โดยปลูกพืชชนิดเดียวในพื้นที่กว้างๆ ทำให้แมลงศัตรูพืชขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว ให้ผลผลิตมากๆ ต้องลงทุนซื้อปุ๋ยมาบำรุง ซึ่งแต่เดิมอาจได้จากมูลวัว แต่ปัจจุบันเลิกเลี้ยงวัวไปแล้ว ทำให้ไม่มีปุ๋ยคอกพอเพียงกับพื้นที่เพาะปลูก การเพาะปลูกเพื่อขายมีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรมของชาวนาทั่วไปเป็นอย่างมากและมีผลกระทบต่อระบบวัฒนธรรมอื่นๆ ด้วย

ประเพณีการลงแขก

เนื่องจากสังคมหมู่บ้านเป็นสังคมที่เล็กและแคบ ชาวบ้านทุกคนรู้จักมักคุ้น เหมือนญาติพี่น้องกันทั้งหมด ความสนใจในส่วนได้ส่วนเสียก็มีร่วมกัน และก็รู้อยู่ว่าถ้าไม่ช่วยกัน ก็ไม่มีใครคนอื่นมาช่วย เป็นเรื่องที่ต้องพึ่งพาตนเองและผู้อื่นไปพร้อมกัน ไม่ว่าจะเป็นงานที่สาธารณะ เช่น วัด ทำนา เกี่ยวข้าว หรือแปลงบ้านใหม่ เมื่อขนาดงานมีมากกว่ากำลังในครอบครัว ไม่สามารถจะทำได้แล้วได้ทันเวลา ก็ใช้วิธีลงแขก ซึ่งมีสองวิธี คือ แขกของแรง คือ คนอื่นสมัครใจมาช่วยตามขอร้อง เมื่อช่วยเสร็จแล้วก็แล้วไป ไม่มีอะไรจะต้องตอบแทนกัน แต่เจ้าภาพของงานมีหน้าที่ต้องเลี้ยงดูแขกตามแต่ตกลงกัน อีกวิธีหนึ่งเรียกว่า แขกลงแรง ซึ่งเมื่อถึงคราวงานของคนที่มาช่วยตนเองก็ต้องไปช่วยเขาบ้าง ตอบแทนกันไป ตามปรกติมักทำกันวันเดียวเสร็จ

ในปัจจุบันการลงแขกลดน้อยเปลี่ยนไปเป็นการว่าจ้างงานแทน โดยตกลงเป็นค่าจ้างรายวัน แต่ก็ไม่ค่อยมีใครจะรับจ้างกันเพราะราคาถูก สู้ไปรับจ้างทำงานอื่นในเมืองซึ่งมีรายได้มากกว่า การทำนาจึงลดน้อยลง ราคาข้าวตกต่ำ ค่าจ้างแรงงานสูง บางครอบครัวทำนาไว้เพียงแต่พอกินเท่านั้น ถ้าที่นามีจำนวนมากก็มักจะให้เช่าทำนาแทน โดยแบ่งค่าตอบแทนกันเป็นข้าวเปลือกระหว่างผู้เช่ากันเจ้าของนา

ระบบเครือญาติ

ชาวบ้านมักจะใช้สรรพนามเรียกชื่อผู้หญิงว่า อี และผู้ชายว่า อ้าย และจะเรียกคนเฒ่าคนแก่ว่า พ่อคุณแม่คุณ เรียกลูกเขยว่า ลูกบ่าว เรียกพี่ชายว่า อ้าย เรียกพี่สาวว่า เอื้อย

แต่เดิมเมื่อชาย-หญิงแต่งงานกันแล้ว ฝ่ายชายจะต้องไปอาศัยอยู่กับบ้านฝ่ายหญิง ดังนั้นลักษณะของครอบครัวจึงเป็นระบบครอบครัวขยาย ที่มีหลายๆครอบครัวมาอยู่ร่วมกัน ยิ่งบ้านไหนมีลูกสาวหลายคนก็ยิ่งเป็นครอบครัวขยายที่ใหญ่

ทำให้พี่คนโตที่แต่งงานจะต้องเสียสละแยกครอบครัวออกไปอยู่ต่างหาก อาจจะไปอยู่บ้านฝ่ายชายหรืออาจจะปลูกเรือนใหม่อาศัยอยู่ใกล้ๆ บริเวณบ้านเก่าก็ได้ การนับญาติจึงเป็นการนับญาติฝ่ายหญิงเป็นสำคัญ เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าหรือตายลงการแบ่งสมบัติจะแบ่งให้ลูกๆ คนละเท่าๆ กัน ไม่ว่าจะหญิงหรือชาย แต่มีบางครอบครัวที่ให้ลูกคนสุดท้ายมากกว่าคนอื่นๆ

ในปัจจุบันการอพยพแรงงานไปทำงานทำให้เมืองและในกรุงเทพฯ มีมากขึ้น ครอบครัวขยายลดน้อยลง หลังจากแต่งงานก็จะแยกย้ายไปตามที่ที่ทำงานไม่อาศัยอยู่กับครอบครัวเดิมแล้วกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น ผู้หญิงมักจะตามสามีไปทำงานในเมือง เหลือไว้แต่พ่อแม่ผู้เฒ่าผู้แก่ พอถึงหน้าเทศกาลก็จะกลับมาเยี่ยมบ้านที่หนึ่ง

ตัวชี้ที่สำคัญที่แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมหมู่บ้านที่อยู่ร่วมกันแบบญาติ

พี่น้องช่วยเหลือเกื้อกูลกันก็คือ การประกันชีวิตที่แพร่หลายเข้ามาในชนบท ทำให้สถาบันครอบครัวและเครือญาติลดบทบาทในแง่การเป็นหลักประกันให้กับสมาชิกในครอบครัวลดความจำเป็นลง เพราะในระบบเดิมนั้นหัวหน้าครอบครัวเสียชีวิตสถาบันครอบครัวก็สามารถอุ้มชูดูแลครอบครัวต่อไปได้การทำประกันชีวิตจึงเท่ากับการที่สถาบันจากภายนอกเข้ามามีบทบาทแทนในด้านนี้

การจัดระเบียบสังคม

ก่อนที่ระบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคจะเข้ามามีบทบาทในหมู่บ้าน ชุมชนหมู่บ้านมีระบบการบริหารของตนเองอยู่แล้ว โดยผู้อาวุโสและหัวหน้ากลุ่มบ้านต่าง ๆ พระ มีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น ความขัดแย้งระหว่างตัวบุคคล การร่วมมือกับพัฒนาชุมชนของตัวเอง เมื่อครั้งมีระบบผู้ใหญ่ในยุคแรก ผู้ใหญ่ต้องฟังมติของผู้เฒ่าแก่ในหมู่บ้านก่อนในการติดต่อสัมพันธ์กับภายนอกรวมทั้ง

ระบบราชการ ในระยะหลังๆ ผู้ใหญ่มักเป็นบุคคลจากภายนอกชุมชน เกิดความขัดแย้งกับอำนาจดั้งเดิม อำนาจของผู้ใหญ่บ้านจะมีระบบราชการและภายนอกชุมชนหลัง เช่นนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนผู้แก่ลดบทบาทเหลือแค่ดูแลกิจการทางวัด แม้ระบบการปกครองแบบใหม่จะเข้ามาในหมู่บ้าน และชาวบ้านจำนวนมากก็ยังอาศัยระบบการจัดการคติความต่าง ๆ กันเองอยู่ ชาวบ้านมักไม่นิยมให้ตำรวจและฝ่ายปกครองอื่น ๆ ซึ่งเป็นคนนอกชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จะทำให้ทุกอย่างอยู่นอกเหนืออำนาจการจัดการของชุมชน และเจ้าพนักงานก็ต้องทำไปตามกฎระเบียบกฎหมายของบ้านเมือง ซึ่งมีอาจคำนึงถึงความสัมพันธ์ของชุมชนใดชุมชนหนึ่งโดยเฉพาะได้

ระบบศาสนาและความเชื่อ

ศาสนาพุทธที่ชาวบ้านนับถือก็ยังคงมีส่วนผสมผสานของความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนที่สืบทอดกันมา กันความเชื่อแบบผีที่เข้ามาก่อนอยู่ด้วย เป็นพุทธศาสนาแบบชาวบ้าน พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนานั้นยินยอมที่ประนีประนอมกับพิธีกรรมตามความเชื่อเดิม เช่น รับนิมนต์ไปร่วมในพิธีสวดไล่ผีร้าย อุทิศส่วนกุศลให้ผีดี เจิม การรดน้ำมนต์ตามคติความเชื่อแบบเดิม

ระบบความเชื่อของชาวบ้านมีพื้นฐานอยู่บนความเชื่อ 3 แบบ คือความเชื่อดั้งเดิม (ผี) ความเชื่อแบบพราหมณ์ และความเชื่อแบบพุทธ ลักษณะเด่นของความเชื่อดั้งเดิม คือให้คุณค่ากับธรรมชาติ เคารพบรรพบุรุษ ให้ความสำคัญแก่จิตวิญญาณแก่สิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งที่เกิดตามธรรมชาติหรือสิ่งที่ชาวบ้านสร้างขึ้น เช่น ผีป่า ผีบ้าน ศาลพระภูมิเจ้าที่ แม่โพสพ การให้คุณค่ากับข้าว การให้คุณค่าต่างๆ เหล่านี้สะท้อนให้เห็นการดำเนินชีวิตของชาวบ้านที่เน้นการปรับตัวเข้ากับธรรมชาติ อยู่กินกับธรรมชาติ อยู่กินกับธรรมชาติ ทุกอย่างมีเจ้าที่ จะล่วงละเมิดด้วยความมักง่ายไม่ได้ ความเชื่อในเรื่องจิตวิญญาณของป่าทำให้ชาวบ้านไม่อาจตัดไม้ทำลายป่าลงมาอย่างง่าย ๆ การตัดต้นไม้แต่ละต้นจะต้องมีพิธีบูชา ของอนุญาตเสียก่อน ชาวบ้านถ่อมตัวต่อธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกับตัวเองกับโลกและจักรวาลและดวงดาว

ชาวบ้านรู้สึกตัวเองเล็กมาก ทำอะไรจึงต้องระมัดระวังว่าจะไปกระทบกระเทือน
อำนาจธรรมชาติ หรือเหนือธรรมชาติขึ้นไป

การให้ความเคารพต่อบรรพบุรุษและสิ่งที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดหรือสะสม
มาโดยการบูชาและยำเกรงบรรพบุรุษของเขา แม้จะตายจากไปแล้วก็ตาม ชาวบ้าน
เชื่อว่าในตัวคนจะมีวิญญาณอยู่แม้ร่างกายจะตายไปแล้วแต่วิญญาณก็ยังคงล่องลอยอยู่
และสามารถให้คุณให้โทษกับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ดังนั้นในครอบครัวจะมีผีบรรพบุรุษประจำ
ครอบครัวอยู่ นอกจากนั้นก็ยังมีผีหมู่บ้านอีก มีการตั้งศาลสำหรับบูชาประจำชุมชน

การเปลี่ยนแปลงความเชื่อของชาวบ้านยังคงอยู่ มีบางอย่างเปลี่ยนแปลง
ไปบ้างแต่ก็เป็นอย่างค่อยเป็นค่อยไป แม้แต่เศรษฐกิจและสังคมจะเปลี่ยนไปแล้วก็
ตาม ความเชื่อของชาวบ้านก็คงอยู่เสมอ

วัดในสังคมหมู่บ้านมีบทบาทสูงมาก นอกจากจะเป็นที่ประกอบพิธีกรรม
ทางศาสนาแล้ว ยังเป็นโรงพยาบาล เพราะพระมักมีความรู้ทางสมุนไพรและรักษา
โรค เพราะพระไม่ต้องทำงาน ทำการผลิต ทำให้มีเวลาศึกษาหาความรู้ต่างๆ ได้
มากกว่าชาวบ้านทั่วไป อีกทั้งก่อนเรียนพระธรรมคำสั่งสอนต้องรู้หนังสือก่อนจึงทำให้
พระสามารถเรียนรู้สิ่งอื่นๆ ที่มีบันทึกไว้ไม่ว่าจะเป็นตำราแพทย์พื้นบ้าน ตำราโหรา
ศาสตร์ต่างๆ เป็นทั้งโรงเรียนสำหรับผู้ต้องการรู้หนังสือหรือวิชา เป็นที่พัก
ของชาวบ้านในชุมชนอื่นๆ ที่เดินทางผ่าน ศาลาวัดเป็นที่ประชุมสำหรับชาวบ้านใน
การปรึกษาหารือกิจกรรมต่างๆ

ระบบการศึกษา

แต่ดั้งเดิมสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูสมาชิก
ภายในครอบครัวเติบโตเยาว์วัยก็ไปบวชเป็นเณร รับการศึกษาวิชาความรู้ทางพุทธ
ศาสนา เพื่อให้รู้จัก หัด เขียน อ่านเตรียมตัวประกอบอาชีพ เป็นคนดีของชุมชน วัด
จึงเป็นสถาบันการศึกษาแห่งที่สองต่อจากครอบครัวเมื่ออายุ 20 ก็กลับไปบวชเป็นพระ

ศึกษาความรู้อีกครั้ง เพื่อสีกออกมาจะได้มีครอบครัว แต่งงานเริ่มต้นชีวิตครอบครัว วัด จึงเป็นศูนย์ของชุมชนในครั้งอดีต เมื่อส่วนกลางประกาศพระราชบัญญัติการศึกษา ภาคบังคับ ทำให้เกิดโรงเรียนขึ้นเป็นครั้งแรก ก็อาศัยวัดเป็นสถานศึกษาแต่เปลี่ยน จากพระเป็นครูสอนแทน พระเพียงเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น

โดยทั่วไปชาวบ้านจะศึกษาจนจบภาคบังคับคือ ชั้นประถมปีที่ 4 และชั้น ประถมปีที่ 6 ในปัจจุบัน จะมีอยู่บ้างสำหรับครอบครัวที่มีฐานะดีก็มักจะส่งลูกหลานไป เรียนชั้นมัธยมในตัวเมืองหรือชั้นอุดมศึกษาในกรุงเทพฯ แต่ก็ไม่มาก หลังจากจบ การศึกษาก็จะประกอบอาชีพ ทำไร่ทำนาตามบรรพบุรุษ และครอบครัวที่ได้ถ่ายทอด อาชีพไว้ให้ ส่วนชาวบ้านคนใดที่ได้มีโอกาสเรียนสูงก็ไปรับจ้าง ราชการ เอกชน กินเงินเดือนในเมือง ไม่กลับมาทำไร่ ทำนาอย่างเดิม

ต่อมาในระยะหลังพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ ราคาไม่ดี ชาวบ้านในวัย แรงงาน 15-30 ปี ก็ไปประกอบอาชีพรับจ้างในตัวเมืองบ้าง ในต่างจังหวัดบ้าง อันได้แก่อาชีพ ก่อสร้าง โรงงานอุตสาหกรรม ค้าขายหน้าร้าน เย็บเสื้อผ้าสำเร็จ ทำขนม เป็นต้น โดยทั่วไปชาวบ้านเหล่านี้จะจบการศึกษาชั้นประถม 6 เท่านั้น จนกระทั่งมีครอบครัวก็ไม่ได้การศึกษาต่ออีก

กิจกรรมทางสังคมในรอบปีของชาวบ้านตำบลดอยแร่

เดือนอ้าย-ยี่ ประมาณเดือน ธันวาคม ถึงมกราคม เป็นช่วงฤดูหนาว เป็น ระยะเวลา เก็บเกี่ยวข้าวในนา ขนข้าวเข้ายุ้งฉาง ส่วนหนึ่งเก็บไว้กินเองภายใน ครอบครัว ที่เหลือขายให้กับโรงสีภายในตำบล

เดือนสาม-สี่ ประมาณเดือน กุมภาพันธ์ ถึงมีนาคม ย่างเข้าฤดูแล้ง ชาวนาเข้าป่า ตัดฟืน หาไม้มาแปลงบ้านเรือน หาของป่า อาหารและยาสมุนไพร ไม้รวก มาทำรั้วบ้านและเครื่องใช้ภายในบ้าน

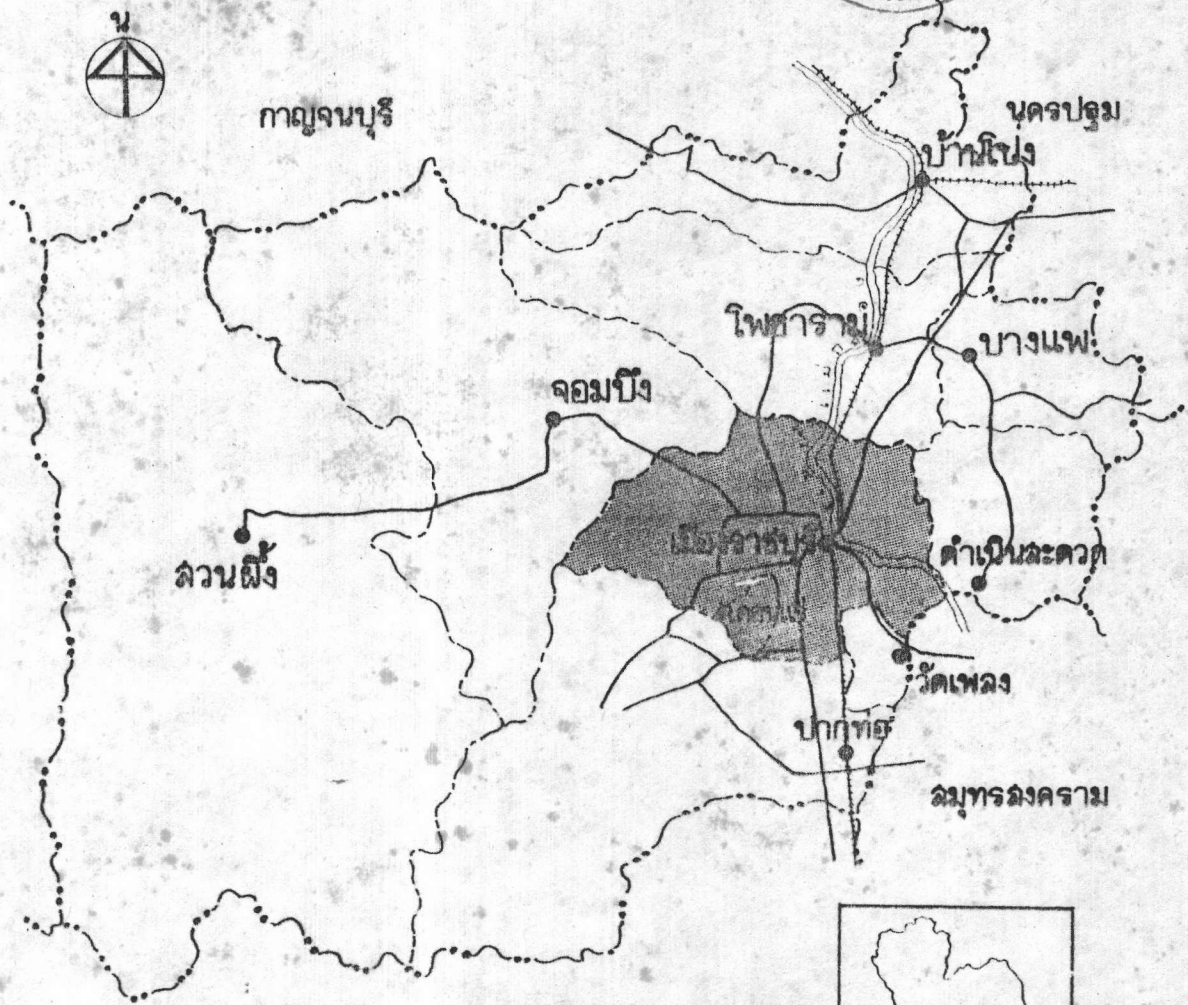
เดือนห้า-หก เทศกาลสงกรานต์ เป็นช่วงเวลาพักผ่อน ไปเยี่ยมญาติ พี่น้องในหมู่บ้านอื่นๆ ทำหัตถกรรมพื้นบ้านไว้ใช้สอย ซ่อมบ้านเรือนที่ชำรุดผุพัง เตรียมเครื่องมือการเกษตรเอาไว้ให้พร้อมเพรียง พอฤดูทำนาที่จะมาถึง เริ่มหว่านกล้าแล้ว เมื่อฝนเริ่มตก

เดือนเจ็ด-แปด เริ่มดำนา บางปีต้องเลื่อนช้าออกไปเพราะฝนตกฤดูกาลที่แน่นอนกว่าจะแล้วเสร็จก็ย่างเข้าเดือนเก้า มีเทศกาลเข้าพรรษา ชาวบ้านจะไปจำศีลที่วัดในวันพระคือขึ้น 15 ค่ำ หรือแรม 15 ค่ำ ตามระบบการนับปฏิทินตามจันทรคติ คือข้างขึ้นและข้างแรมโดยอาศัยสังเกตจากดวงจันทร์เป็นเกณฑ์ งดเว้นงานบุญและพิธีต่างๆ ช่วงเวลาเข้าพรรษา

เดือนเก้า-สิบ เทศกาลกวนกระยาสารท ขึ้นป่าหาหน่อไม้ทำเป็นอาหารสำรองคือ หมักไว้กินนานๆ เก็บของป่า

เดือนสิบเอ็ด เทศกาลออกพรรษา มีเทศน์มหาชาติ

เดือนสิบสอง เทศกาลลอยกระทง เทศกาลทอดกฐิน

กาญจนบุรี

นครปฐม

บ้านโป่ง

โพธาราม

บางแพ

จอมบึง

ลวนพิจ

เมืองราชบุรี

ตำบลลาดบัวขาว

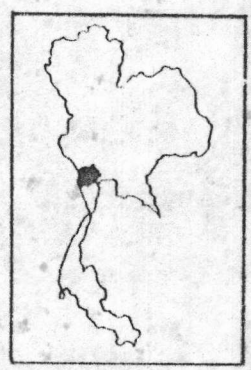
วัดเพลง

ปากท่อ

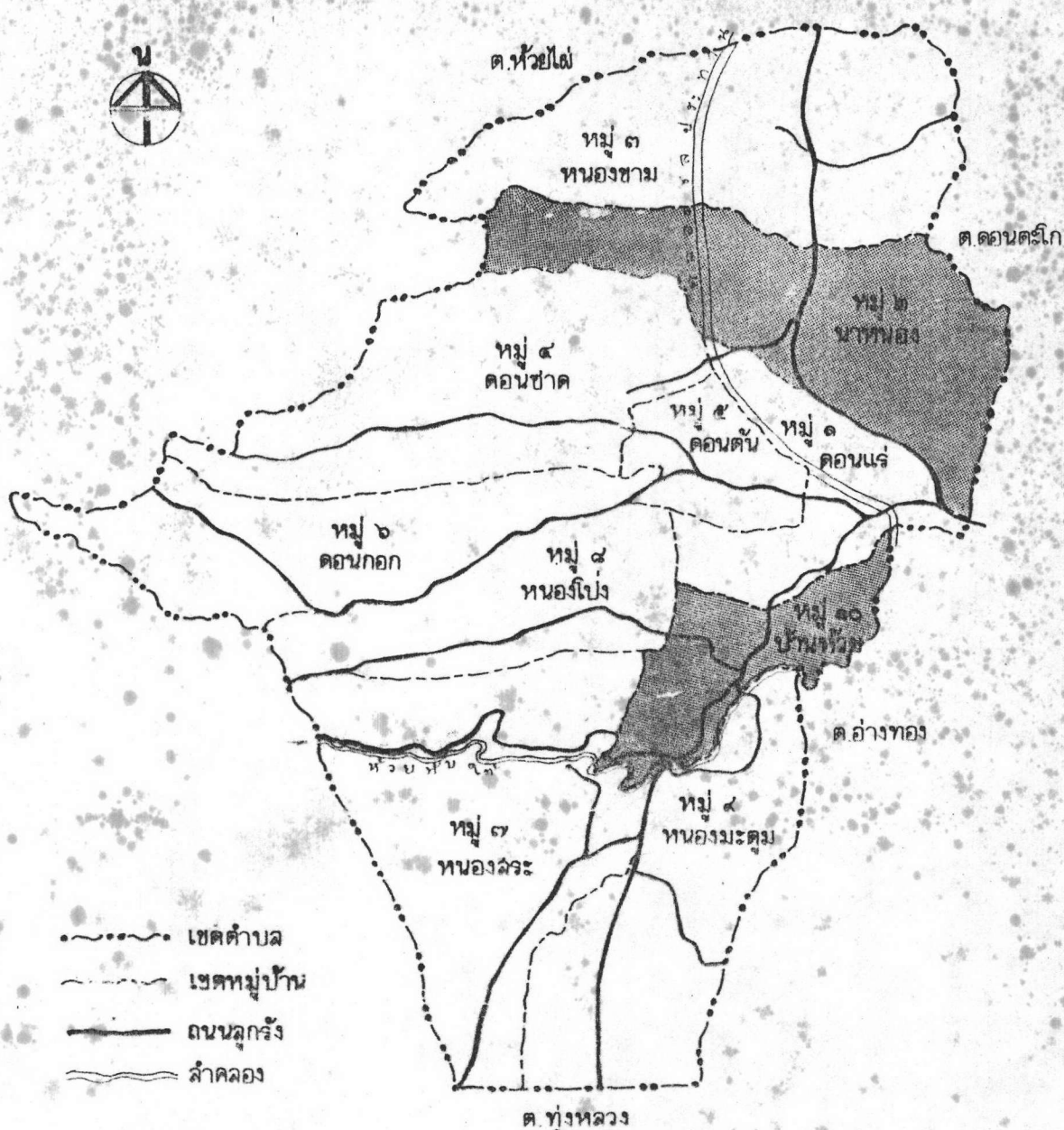
ลมุทรลงคราม

เพชรบุรี

- เขตจังหวัดราชบุรี
- เขตอำเภอ
- ทางหลวงแผ่นดิน
- ทางรถไฟ
- ~~~~~ แม่น้ำแม่กลอง

แผนที่จังหวัดราชบุรี

แผนที่ตำบลคอนแครง

3.1 สภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมตำบลดอนแร่ จังหวัดราชบุรี

3.2 สภาพหมู่บ้านโดยทั่วไป (บ้านห้วยหมู 10)

3.3 สภาพบ้านเรือนรุ่นเก่า ที่บ้านดอนกอก หมู่ที่ 6

3.4 สภาพบ้านเรือนรุ่นเก่าที่กำลั้งมุพัง ที่บ้านดอนกอก หมู่ที่ 6